

ALPSKE IN PREDALPSKE POKRAJINE V PRETEKLOSTI (dediščina)

Ljudje so se tudi v preteklosti ukvarjali z različnimi dejavnostmi. Zaradi vsakdanjih potreb so veliko predmetov za domačo rabo izdelali doma. Nekaterih opravil so se na podeželju lotevali zlasti pozimi. Sem štejemo platnarstvo in suknarstvo.

PLATNARSTVO se je posebej razvilo na Gorenjskem, kjer so nekoč gojili lan. Ob zimskih večerih so se predice zbrale v eni od vaških hiš in predle. To je bil družabni dogodek. Skoraj pri vsaki hiši so bile statve za tkanje platna. Platnarstvu sorodno je bilo **SUKNARSTVO**, le da so namesto lana uporabljali ovčjo volno.

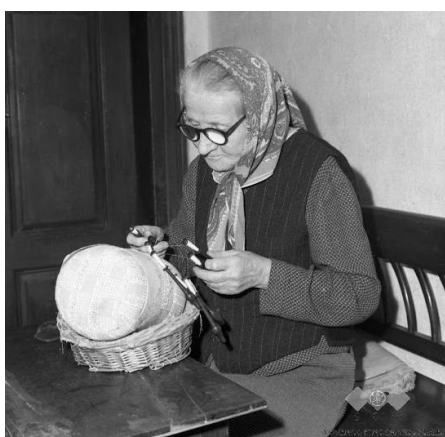
V Domžalah in okolici se je ob koncu 19. stoletja razvilo **SLAMNIKARSTVO**, s katerim se je ukvarjalo okoli 1000 ljudi. Ljudje so doma pletli kite in izdelovali slamnike. Pozneje se je ta dejavnost spremenila v industrijo slamnikarskih izdelkov, ki pa je zamrla.

Statve

Slamnikarstvo v Domžalah. Deček na levi plete kito iz slame.

Čipkarica pri delu

ČIPKARSTVO se je razvilo v nekaterih delih predalpskega sveta, kjer so bile razmere za poljedelstvo manj ugodne, ker je primanjkovalo rodovitne zemlje. Zato ni čudno, da se je čipkarstvo razširilo v rudarskih in fužinarskih krajih. S to dejavnostjo so se ukvarjale ženske. Še danes sta po čipkarstvu znana kraja Idrija in Železniki.

Svečnika iz pohorske steklarne

Za starejše **STEKLARSTVO** obstaja tudi izraz **GLAŽUTARSTVO**. Razvito je bilo na Pohorju, ker je bilo tu na razpolago veliko lesa. Tega so potrebovali za pridobitev oglja in surovine za izdelavo stekla.

Posebnost alpskega sveta so **PANJSKE KONČNICE**, poslikane stranice čebeljih panjev. Te slike na lesu so najpogostejše slikali ljudski slikarji. Prikazujejo versko ali humoristično vsebino pa tudi prizore iz vsakdanjega življenja. Najstarejša znana je iz leta 1758.

Panjska končnica

Za vsako pokrajino so značilne določene **ŠEGE IN NAVADE**. Mnogo se jih je že izgubilo, zato danes nekatere ohranjamo kot turistične zanimivosti, da ne bi utonile v pozabo. Znana sta **KRAVJI BAL V BOHINJU** in **OVČARSKI BAL NA JEZERSKEM**, ki sta povezana z jesensko vrnitvijo čred s planinskih pašnikov. Ob teh priložnostih se spomnimo jedi, ki so bile nekoč v navadi, ali dejavnosti, povezanih na primer s prihodom ovc s planine, kot so striženje ovc, česanje in predenje ter pletenje volne.

Prihod ovčarjev na ovčarski bal

Stara pastirska noša na Veliki

Flosarski bal

V **Ljubnem ob Savinji** vsako leto prirejajo **FLOSARSKI BAL**. Ta prireditev je spomin na čase, ko so fantje in možje odšli na več tednov trajajočo pot po Savinji in Savi navzdol, da so prodali les.

V alpskem in predalpskem svetu so se razvili različni tipi hiš. **GORENJSKA HIŠA** je imela zidano pritličje, zgornji del je bil lesen. Zgoraj je bil »gank« z lepo izrezljano ograjo. Okna so bila zamrežena. Streha je bila iz **skodel**.

Gorenjska kmečka hiša

V rudarsko – fužinarskih hišah so stanovale družine rudarjev in kovačev, pogosto tudi po dve družini v eni sobi, brez kuhinj in kopalnic. Kuhali so na skupnih ognjiščih na hodnikih, kovači pa kar na delovnih mestih.

Rudarska hiša v Idriji

Fužinarska hiša v Kropi

SLOVARČEK

fužinarski kraj – kraj, kjer so se ukvarjali s predelovanjem železove rude v železo

glažuta – preprosta steklarna, navadno v gozdu

bal- družabna prireditel, na kateri se pleše

skodla – lesen strešnik

flosarstvo ali splavarstvo – dejavnost pri kateri se les prevažna po reki v obliki splavov